

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului
Republicii Moldova nr. 213 din 4 aprilie 1995 "Privind
operarea unor modificări în Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova nr. 767 din 10 decembrie 1993"

Nr.20 din 02.07.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.69/30 din 23.07.1998

* * *

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Alionei Balaban, grefier, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, în prezența președintelui Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova (MOLDCOOP) Pavel Dubalari, șefului secției juridice a MOLDCOOP-ului Varvara Dulghieru, în lipsa autorului sesizării și reprezentantului Guvernului legal citați, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, art. 4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității pct. 1 alin. 2 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 213 din 4 aprilie 1995 "Privind operarea unor modificări în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 767 din 10 decembrie 1993".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlamentul de legislatura a XIII-a Leonid Tabără, depusă la 4 februarie 1998, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 22 aprilie 1998, sesizarea în cauză a fost acceptată pentru examinare și inclusă în ordinea de zi.

Avînd în vedere materialele dosarului, punctele de vedere solicitate Președintelui țării, Parlamentului, Ministerului Economiei și Reformelor, Ministerului Industriei și Comerțului, Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare, fostului Minister al Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova, Primăriei mun. Chișinău, audiind informația judecătorului-raportor,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

Conform pct. 3 din Hotărîrea C.C. al P.C.M și Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 155 din 20 aprilie 1987 "Despre măsurile de ameliorare a lucrului piețelor colhoznice în R.S.S. Moldovenească", s-a considerat oportun de a transmite piețele colhoznice din gestiunea Ministerului Comerțului în gestiunea Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova (MOLDCOOP).

Totodată, potrivit prevederilor pct. 5-8 și 10 din hotărîrea menționată, MOLDCOOP-ului, în comun cu ministerele respective, autoritățile administrației publice locale, îi revenea obligația de a coordona activitatea în vederea îmbunătățirii condițiilor de desfacere a produselor agricole, de a lua măsurile necesare pentru folosirea deplină a mijloacelor materiale, financiare etc. ale întreprinderilor cooperăției de consum, deschiderea piețelor noi, reconstruirea și amenajarea piețelor colhoznice existente, construirea magazinelor, gheretelor, frigiferelor, depozitelor, pavilioanelor pe teritoriul acestor piețe.

Întru executarea Legii Republicii Moldova nr. 460-XII din 23 ianuarie 1991 "Cu privire la proprietate" și în scopul restituirii patrimoniului statului, Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărîrea nr. 767 din 10 decembrie 1993 "Cu privire la unele măsuri de îmbunătățire a activității comerciale a piețelor colhoznice din raza teritorială a primăriilor orașelor", a decis să restituie, cu titlu gratuit, primăriilor orașenești proprietatea statului, piețele orașenești, transmisă Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova prin Hotărîrea C.C. al P.C.M. și Consiliului de Miniștri al R.S.S. Moldovenești nr. 155 din 20 aprilie 1987.

Prin Hotărîrea nr. 213 din 4 aprilie 1995 Guvernul a modificat Hotărîrea nr. 767 din 10 decembrie 1993, expunînd pct. 1 în următoarea redacție:

"1. Se restituie, cu titlu gratuit, primăriilor orașelor Bender, Bălți, Cahul, Chișinău, Orhei, Tiraspol proprietatea statului din piețele acestora, transmisă Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova prin Hotărîrea C.C. al P.C.M. și Consiliului de Miniștri al R.S.S. Moldovenești nr. 155 din 20 aprilie 1987.

Piețele Uniunii Asociațiilor de Consum (MOLDCOOP), dislocate în centrele raionale, localitățile de tip orășenesc, sate, nu pot fi privatizate sau transmise structurilor de stat ori altor structuri fără acordul proprietarului".

Autorul sesizării consideră că alin.2 pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 contravine art. 9, 126 alin.(2) lit.a) și art. 127 din Constituție și solicită controlul constituționalității lui. În opinia sa, realizarea dispozițiilor alineatului respectiv conduce la transmiterea neîntemeiată a proprietății statului către MOLDCOOP și are drept consecință diminuarea patrimoniului public. Deoarece piețele din centrele raionale, localitățile de tip orășenesc și sate constituie patrimoniu public, relevă autorul sesizării, ele pot fi privatizate sau transmise structurilor de stat sau altor structuri fără acordul MOLDCOOP-ului.

În temeiul art. 6 alin.(2) și (3) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională supune controlului constituționalității pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 integral, deoarece constituționalitatea acestui act normativ depinde de constituționalitatea normei de drept contestate.

Prevederile pct. 1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 reglementează, de fapt, raporturi patrimoniale și în cazul de față reprezintă expresia juridică a raporturilor de posedare a bunurilor materiale din piețele orașelor, centrelor raionale, localităților de tip orășenesc, satelor, apărute între stat și MOLDCOOP. Aceste raporturi fac obiectul dreptului civil și examinarea lor nu este de competența Curții Constituționale. Dreptul de a determina, în condițiile legii, raporturile juridice patrimoniale este competența organelor legal abilitate.

Totodată, avînd în vedere că prin dispoziția pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 este determinat univoc regimul juridic al bunurilor materiale din piețele colhoznice - Guvernul a delimitat proprietatea statului de cea a MOLDCOOP-ului (proprietatea publică de cea privată) -, Curtea Constituțională consideră rațional de a supune controlului constituționalității acest punct sub aspectul respectării principiilor constituționale generale.

Conform art. 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Principiile fundamentale privind proprietatea statuează că proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale (art. 9 alin. (1) din Constituție).

Analiza cadrului legal existent, ce reglementează relațiile de proprietate asupra piețelor colhoznice, denotă că aceste piețe, fiind transmise anterior de către stat MOLDCOOP-ului, se aflau și continuă să se afle, în cazuri concrete, în gestiunea și la dispunerea acestuia.

Avînd în vedere circumstanțele stabilite în procesul examinării în fond a sesizării, Curtea Constituțională constată că MOLDCOOP-ului, prin alineatul 2 pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995, de facto i se recunoaște dreptul la proprietatea privată, care, potrivit art. 46 alin.(1) din Constituție, este garantat de stat. Dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia presupune, de asemenea, că nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită, potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire (art. 46 alin.(2) din Constituție).

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituției (art.6).

Art. 96 alin.(1) și 102 alin.(2) din Constituție stabilesc că Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice, iar hotărîrile și dispozițiile le emite prin organizarea executării legilor.

Curtea Constituțională consideră că, raportate fiind la dispozițiile constituționale menționate, prevederile pct.1 alin.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995, prin care Guvernul a dispus restituirea, cu titlu gratuit, către primăriile orașelor Bender, Bălți, Cahul, Chișinău, Orhei, Tiraspol a proprietății statului din piețele acestora, transmisă Uniunii Asociațiilor de Consum din Republica Moldova prin Hotărîrea C.C. al P.C.M. și Consiliului de Miniștri al R.S.S. Moldovenești nr. 155 din 20 aprilie 1987, sînt neconstituționale. Dispozițiile constituționale prevăd că regimul juridic general al proprietății se reglementează prin lege organică adoptată de Parlament (art. 72 alin.(3) lit.i) din Constituție) și, prin urmare, toate reglementările raporturilor patrimoniale prin acte normative subordonate legii trebuie efectuate în cadrul legal stabilit.

Statul trebuie și poate să asigure administrarea numai a proprietății publice care-i aparține în condițiile legii (art. 126 alin.(2) lit.a) din Constituție). El ocrotește proprietatea și garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății (art.127 alin.(1), (2) și (3) din Constituție).

În acest context, prevederile alin. 2 pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 sînt constituționale. Argumentul esențial în sprijinul acestei concluzii îl constituie dreptul de proprietate al MOLDCOOP-ului asupra piețelor din centrele raionale, localitățile de tip orășenesc, sate. Prin urmare, dispoziția acestui alineat nu aduce atingere proprietății publice, deoarece economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă (art. 126 alin.(1) din Constituție).

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 140 alin.(2) din Constituție, art. 1 alin. (3), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Se declară neconstituțional alin.1 pct.1 din Hotărîrea Guvernului nr. 213 din 4 aprilie 1995 "Privind operarea unor modificări în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldov nr. 767 din 10 decembrie 1993".

2. Recunoaște constituțional alin.2 pct.1 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 213 din 4 aprilie 1995 "Privind operarea unor modificări în Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 767 din 10 decembrie 1993".

3. Prezenta hotărîre este definitivă, intră în vigoare la data adoptării, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 2 iulie 1998.

